

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЙСКИ

Брой 17 • год. CI • 16 септември 2022 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

XVI НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ФОЛКЛОРЕН СЪБОР „БОГОРОДИЧНА СЪПКА“

На 27 и 28 август 2022 г., в курортно-то селище Старозагорски бани се проведе XVI издание Националния тракийски фолклорен събор „Богородична съпка“. Негови традиционни организатори са Община Стара Загора, Съюз на тракийските дружества в България, Тракийско дружество „Одринска епопея“ - Стара Загора, Обществено за фолклор, Кметство Старозагорски бани.

XVI-то издание на Националния тракийски фолклорен събор „Богородична съпка“ бе открито с водосвет за здраве и благополучие, отслужен от отец Йордан Карагеоргиев.

На откриването на събора присъстваха Кр. Премянов, председател на СТДБ, Михаил Вълков, зам. председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ в гр. Ямбол, Кирил Кириков, зам.-председател на ВК на СТДБ и председател на ТД Лазар Маджаров, Сливен, Цанко Атанасов, член на ЦР на СТДБ, председател на Старозагорското тракийско дружество и съпредседател на ТМСБ,

Кирил Сарджев, член на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково, Румен Янков, член на ВК на СТДБ, председатели на тракийски дружества от региона, Иванка Сотирова и Милена Желева – зам. кметове на Община Стара Загора, общински съветници от Общински съвет Стара Загора, инж. Станчо Станев - кметски наместник на Старозагорски минерални бани.

В словото си ресорният зам. кмет Милена Желева заяви: „Скъпи участници, поддръжници и любители на тракийския фолклор! Зад мен на сцената са голяма част от хората, които отдават много труд, сърце и енергия като организатори, за да бъдат тези дни изпълнени с възшебството, което ще имате възможност да усетите през следващите часове и дни. Специално благодаря на Кметството на Старозагорските бани защото без тяхното сърцато домакинство, нищо от това нямаше да е възможно. На тези сцени през двата дни ще се представят над 3000 участници. Нашата го-

ляма цел, която заложихме още миналата година е, да протегнем ръката си към младите изпълнители, към децата, които ще имат мисията в бъдеще да продължат традициите, които по-възрастните певци и танцьори ще им предадат. Това е най-важното и това е мисията, заради която всички ние правим възможен този фестивал. Пожелавам Ви два дни, изпълнени с много положителни емоции. Бъдете здрави! Използвайте тези часове, за да бъдете с приятелите си и със семействата си. Това е важното, това е българското и това трябва да пренесем в бъдещето! На добър час на фестивала!“

Красимир Премянов, председател на СТДБ определи Националния тракийски фолклорен събор „Богородична съпка“ като едно от най-значимите събития в календара на Съюза на тракийските дружества в България. Той благодари на всички, които поддържат жив интереса към националните традиции и припомни, че идеята за събора е на Петра Мечева, почетен председател на старозагорското дружество. От името на Съюза на тракийските дружества в България той връчи най-високото тракийско отличие – златен медал „Капитан Петко Войвода“ на акад. Крум Георгиев за цялостния му принос за запазване и разпространяване на фолклора и във връзка с неговата 90-годишнина.

Кметският наместник на Старозагорските минерални бани Станчо Станев приветства и благодари на всички участници и гости, и откри XVI Национален тракийски фолклорен събор „Богородична съпка.“

Продължава на 2-а стр.

ЧЕСТИТ ДЕН НА СЪЕДИНЕНИЕТО!

Уважаеми сънародници,
Скъпи тракийци,

Денят на Съединението на България е сред паметните исторически събития, заели заслужено място в историята на българската държава.

Само седем години след Берлинския конгрес, на който България е разпокъсана на части, българският народ наруши волята на Великите сили. Бунтовническите войски начело с Чардафон Велики влизат в Пловдив и принуждават губернатора на областта да предаде правомощията си. Българският княз Александър Батенберг приема и признава Съединението на България.

Дейците на Съединението, в което активно участват и тракийци, дадоха пример за единство в съдбовни за нацията ни моменти, когато общата кауза в името на България е над всичко.

Днес с болка може да констатираме, че българските политици не са научили уроците от Съединението. Разединението, което демонстрират, е пагубно за България, чиито интереси изискват национална отговорност за реализиране на завещания ни идеал, изписан на сградата на Народното събрание: „Съединението прави силата“.

Нека в днешния ден да отдадем заслужена почит на всички патриоти, които с присъединяването на Източна Румелия към Княжество България поставиха националните интереси над политическите си пристрастия, превърнаха в реалност идеалите за териториална и държавна цялост на Отечество и издигнаха международния авторитет на страната!

Честит празник!
Кр. Премянов,
Председател на СТДБ

ПРЕДСТОЯЩО

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ЖЕНСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ

В С. АВРЕН

23 СЕПТЕМВРИ 2022

На 23 септември (петък) 2022 г. СТДБ и ТЖС със съдействието на Община Крумовград и кметството на с. Аврен, организират поклонение пред паметта на избитите жени и деца от с. Манастир.

ПРОГРАМА:

15.30 ч. – заупокойна молитва в църквата „Свети Иван Рилски“ в гр. Крумовград, в памет на избитите жени и деца от село Манастир

16.30 ч. – Откриване на поклонението в с. Аврен

17.00 ч. – Поднасяне на венци и цветя на паметника на избитите жени и деца

Национални хайдушки
празници „Капитан Петко войвода“
в гр. Чепеларе, 24 септември 2022

Продължение от 1-а стр.

XVI НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ФОЛКЛОРЕН СЪБОР...

Програмата на двете сцени се предхождаше от изпълнение на Общинския танцов състав „Стара Загора“ и Представителния женски народен хор при Тракийско дружество „Одринска епопея“ с художествен ръководител Петко Танев.

Журието на двете сцени беше в състав: акад. Крум Георгиев – член на Международната академия за традиционно изкуство, акад. Кирил Тодоров – композитор, главен художествен ръководител на Ансамбъл „Зорница“, доц. д-р Валентина Райчева от Институт по етнология и фолклористика от Етнографски музей при БАН, гл. ас. д-р Петьо Кръстев – от Института по етнология и фолклористика от Етнографски музей при БАН, Христо Иванов – главен художествен ръководител на Общински фолклорен ансамбъл „Загоре“ и Енчо Енчев – главен художествен ръководител на Детски фолклорен ансамбъл „Загорчета“ – Нова Загора.

Програмата започна с изпълнение на Ансамбъла за автентичен фолклор село Дълбоки, носител на златен медал от Националния събор Копривщица 2022 и на наградата на кмета на Община Стара Загора на първото издание на „Богородична стъпка“, и продължи с песни и танци през двата дни.

В съботната вечер гостите се насладиха на празничния концерт на Калина и Георги Германови от Варна, Недялко Недялков – кавал, Пею Пеев – гъдулка, Ангел Димитров – китара, Живко Иванов – ударни, Стоименка Недялкова – вокал, Общински фолклорен ан-

самбъл „Загоре“. Журието награди най-добрите колективи и индивидуални изпълнители. Бяха връчени 50 дипломи за принос в съхранението и развитието на българския фолклор, плакети, медали, дипломи и грамоти на най-добре представилите се деца индивидуални и колективни

2021“, гр. Варна, получи наградата на Тракийско дружество „Одринска епопея“ – Стара Загора.

Старозагорското читалище „Настроение 2017“ тази година получи Наградата на „Зонта клуб“.

За поредна година форумът изигра своята

роля за съхраняването и разпространението на тракийския фолклор, традиции и обичаи, за поддържане жива връзката между поколенията, давайки възможност за активно участие на млади хора.

Национални и местни медии отразиха престижния форум.

самбъл „Загоре“.

В неделния ден акцент беше поставен върху най-малките таланти, които за първи път получиха специални медали и грамоти.

Тази година „Селският двор“ се превърна с истинско село с 15 разнообразни павилиона, свързани с бита на българина отпреди 100 и повече години. Препълнена бе и чаршията на занаятите, ухаеше на гюзлеми и пухкави мекички, гостите бяха изкушени от дъхава ракия от хрищенски райски ябълки, чай от билки, боб чорба и още десетки кулинарни изкушения, излезли изпод ръцете на майстори от различни читалища в региона. Посетителите на събора можеха да се включат в Школото за народни песни и хора, да добият различни умения в интересни работилници, да наблюдават демонстрации на везбарство, ножарство, гърнчарство, кошничарство, както и да придобият представа как в миналото са работили шивачница, билкарница, плетачница, челпаница на вълна и предачница.

изпълнители.

Формация „Лудогорско настроение“ – ветерани към „Кочански ансамбъл“ град Разград, е носител на Наградата на Кмета на Община Стара Загора на шестнадесетото издание на Националния тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка“.

Отличието в детската възрастова група заслужи талантите от ДТГ „Пирински ритми“ към Сдружение „Пирински ритми“ град Петрич. Призът бе връчен от началника на отдел „Култура“ на Община Стара Загора Диана Атанасова.

Публиката бе пленена от изпълненията на Ансамбъл „Китна Тракия“ при Тракийско дружество „Георги Сапунаров“ и НЧ „Тракия 2008“ град Хасково. Те спечелиха наградата на Съюза на тракийските дружества в България. Тяхното изпълнение бе поздрав и за акад. Крум Георгиев по повод неговата 90 годишнина, който е един от основоположниците на ансамбъла.

Народно читалище „С Тракия в сърцето

Покана

Община Чепеларе и
Съюз на Тракийските Дружества в България

Ви канят на Национални хайдушки празници
„Капитан Петко войвода“

24
Септември

Национални
хайдушки
празници
„Капитан Петко
войвода“

Час	Място	Събитие
11:00 часа	Паметник на Капитан Петко войвода и в непосредствена близост до паметната плоча на мястото, където е била къщата, в която се е помещавал щабът му	Церемония по полагане на венци и цветя на паметника на капитан Петко войвода Слова на признателност към делото на Войводата Изпълнение на песента „Петко войвода“ от самодейни състави Посрещане на Капитан Петко войвода на кон с възстановка и поднасяне на пушката на Войводата, предоставена от Регионален Исторически Музей „Стою Шишков“ гр. Смолян
11:45 часа	площад „Олимпийски“	Шествие от паметника до площад „Олимпийски“. Хор и гайдарски песенни композиции
12:00 часа	площад „Олимпийски“	Концертна програма Исторически изложби Пушката на Войводата се излага в Музея на ски и спорта – гр. Чепеларе
17:00 часа	НЧ „Родопска искра 1880“ гр. Чепеларе	Презентация и беседа за живота и делото на Капитан Петко войвода.

Боран Хаджиев

К. Премянов

УЧАСТИЕ НА ЖЕНИ В БАЛКАНСКАТА ВОЙНА

ИВАНКА МЕЧЕВА

Тази година се навършват 110 години от освободителната Балканска война. След нея към България се присъединиха изконни български територии. Но тя беше последвана от друга война, която беше разрушителна, особено за тракийци. Двете войни представя в произведението си „История на турско-българската война в 24 думи“, Стоян Михайловски:

Бунт. Бомби. Кръвнина.
План. Митинги. Слова.
Съюз. Възторг. Война.
Победи. Тържества.

Славизъм. Антиславизъм.
Див сърбин. Бесен влах.
Сляп грък. Ламтеж. Цинизъм.
Измяна. Плячка. Прах.

В годишнината на Балканската война ще хвърлим един поглед върху участието на жените в онази част от войните, която е свързана с Възторг, Война, Победи., Тържества. Българката никога не е била индеферентна към това, което се случва с народа и новата държава. Огромният принос на обикновената българска жена в нашата история е невидим. Българката е тази, която е предавала идеята за свобода на своите деца, щото от тези деца да се извисят в нашата история колоси като Ботев, Левски, Гоце Делчев, Георги Кондолов. Но тя е и тази, която е шила знамената или с пушка в ръка е защитавала идеала за свобода.

За обикновената българска жена от село и за жените от все още поробената част на Тракия в навечерието на Балканската война няма нещо различно в социалното ѝ положение: тя все още живее в патриархално семейство и е преди всичко предана майка и съпруга, която оформя духа в семейната среда, възпитава децата и им предава своите духовни ценности, свързани на първо място с огромно родолюбие. Водеща фигура, свързана с обществените дела е мъжът. Но в началото на 20 век започват да се забелязват промени в социалното положение на жената в града, появяват се женски дружества, начело на които са високо образовани жени, и които се борят за ново място на жените в социалния живот. Създава се Българският женски съюз – първата обща женска организация с председателка Анна Карима (1871–1949). Негови цели са да работи за „умствено и нравствено повдигане на жената и подобрението нейното положение във всяко отношение, течението на суфражетките, провежда се първата първата конференция на социалистките в София.

През 1903 г. се появява дамско благотворително македоно-одринско дружество.

Започват да излизат първите женски печатни издания – списанието „Женски свят“ с редакторка Теодора Ноева, вестник „Равноправие“. През същата година се появява дамско благотворително македоно-одринско дружество.

През 1910 г. царица Елеонора създава дружество „Самарянка“,

■ Райна Касабова

което е първата благотворителна структура (в нея не са само жени), и с която предварително и целенасочено ориентира обществената активност към широка хуманна дейност в мирно време и при евентуална война. Тези женски друже-

ния. Нека си припомним участието на някои от тях.

1. Като че ли най-много е писано за Райна Касабова, има кръстен ледник на Земя Грѐм в Антарктида на нейно име. Тя се води за първата жена в света, участвала в воен-

здравословни проблеми, получени от тежките условия в лазарета (тя е била едва на 15 години), не създава семейство, защото не може да прежали първата си любов, убита във войната. Умира в Пловдив през 1969 г.

■ Йонка Маркова

ства имат голяма роля за организиране на участието на жените във войната.

Обявяването на войната е посрещнато с всенароден възторг е подем. Жените на България са част от този подем. И ако за Преображенското въстание ние говорим за мястото и ролята във въстанието основно на тракийката от неосвободените земи, то участие в Балканската война имат жените от цяла България, начело с царица Елеонора.

В какви насоки ще търсим мястото на жените във войната?

- пряко участие във военни действия;
- участие в санитарните служби и помощните дейности;
- участие на жените от неосвободената част на Тракия;
- отразяване на войната в произведения на жени интелектуалки.

Има много сведения за жени, участвали във военните действия и за получените от тях бойни награди. Те са от различни райони на България, прегърнали идеята за освобождение на Тракия и Македо-

полет. Родена е на 1 юли 1897 г. в Карлово, закръмена от дете в родолюбие и патриотизъм. Баща ѝ Васил Касабов е участник в епопееята на Шипка, кръстник на майка ѝ е Васил Левски. През 1912 г., едва 15 годишна, тя тайно се записва в самарянски курс. След завършването му започва да работи като доброволка в Първа полева подвижна болница край Одрин. На 30.10.1912 г. Райна лети като пилот наблюдател на боен самолет, изпълняващ разузнавателна задача. Момичето успява да убеди ръководителите на полета да я допуснат на борда. Но за нея този полет не е само разходка със самолет. Под обстрела на самолета тя пуска листовки на турски и френски език над Одрин и турските позиции, за да се опровергават турските манипулации, че турската армия е пред Пловдив. Райна Касабова цял живот носи последиците от войната. До кончината си тя се бори със

■ Донка Ушлинова

2. Във военния архив във Велико Търново се пазят документи за една жена от Тракия, участвала във военни действия рамо до рамо с мъжете – Мария Колева (на 50 години) от Хасково. Със заповед N16/ 4.11.1912 г. на командира на 10-та Прилепска дружина тя е се зачислена в нестроевата. И тримата сина на тази жена са доброволци и са с подразделенията си край Одрин. По нейните думи, тя нямало какво да прави вкъщи и затова дошла на бойното поле. Участва в боевете край Узун Химитлер и за проявен героизъм е награден с „Кръст за храброст“ IV степен. До края на войната тя е награден още веднъж: с орден „Свети Александър“ IV степен, сребърен с мечове.

3. Йонка Маркова – Йонка е родена в с. Бойница, Видинско, през 1857 г. Тя е единствената жена, участничка в Опълчението на Шипка. След Освобождението на България Йонка се включва доброволно в Сръбско-българската, в Балканската, в Междусъюзническата и в Първата световна война. В Балканската война участва в битката за Одрин рамо до рамо със съпруга си. Единствената жена, взела участие в пет войни. Наградена е с Георгиевския кръст от Руско-турската война, с орден „За храброст“ от Сръбско-българската война. Умира през 1921 г. Нейното име носи детската градина в с. Бойница, открита е и нейна паметна плоча.

4. Донка Ушлинова Богданова е родена на 1 декември 1885 г. в село Смилево, Битолско, родното място и на Даме Груев. Съвсем млада тя, заедно с етърва си Сребра, убиват Реджеп Салиев ага. Осъдени са заедно на смърт. През 1903 г. 18-годишната Донка участва в Илинденско-Преображенското въстание и получава прозвището Донка войвода. Участва в близо 20 сражения – в боя за Ресен, при селата Круше, Лева река, Смилево, Златари и др. Тя показва безстрашие и героизъм, с които удивлява четниците. Сам войводата Славейко Арсов я провъзгласява за подвойвода. След въстанието се установява във Варна. Въпреки трудния живот за оцеляване на семейството тя започва да учи висше образование. След обявяването на Балканската война тя и съпругът ѝ се записват като доброволци в Македоно-одринското опълчение, във Втора рота на Осма Костурска дружина. Участва в боевете при Галиполи, Руен, Султан тепе. Храбрата българка изминава целия боен път на дружината, взема участие и в Междусъюзническата война. За участието си в двете Балкански войни е произведена в чин ефрейтор и награден с два ордена „За храброст“ – IV и III степен. Участва и в Първата световна война. Във всяка война, в която участва, Ушлинова е награждавана. След Първата световна война тя става първата и единствена жена пълнен кавалер на ордена „За храброст“. След войните Донка се връща във Варна. Народното събрание отпуска на семейството ѝ еднократна помощ, с която си построяват малка къща в Добруджанския квартал. През 1924 г., когато е вече 39-годишна, тя ражда своя син Александър. Умира на 27 юни 1937 г.

Участие на жените в санитарните служби и в помощни дейности.

Отчитайки участието на жените във войната и конкретно в това направление не може да не поставим на първо място ролята на царица Елеонора като организатор на жените доброволки чрез дружество „Самаряни“ и мястото ѝ като обикновена санитарка. Тя облича униформата и заминава за фронта. Грижи се за ранените и болните от тиф и холера. По нейна инициатива е ушито и дарено главното знаме на Македоно-одринското опълчение.

Продължава в следващия брой

ПОТОМЦИТЕ НА ТРАКИЙСКИТЕ БЕЖАНЦИ В С. ГЕН. ИНЗОВО ОТБЕЛЯЗАХА 119 ГОДИНИ ОТ ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ

МАРИНКА ВАСИЛЕВА
СНИМКИ: НЕДКА БОЛГРАДОВА

С цветя и венец, потомците на тракийските бежанци в с. Ген. Инзово отбелязаха 119 години от Илинденско-Преображенското въстание пред паметника на площад „Тракия“.

Слово за празника подготви Параска Шидерева. Общинският съветник Галин Пантелеев приветства присъстващите, а обичани тракийски песни прозвучаха в изпълнение на Радка Караникова.

„Да сме здрави и Света Богородица да ни закриля“ пожела Маринка Василева, председател на дружеството.

Тракийци от Казанлък, Крън и с. Розово на Петрова нива

ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА РЪКОВОДСТВОТО НА СТДБ ЗАСВИДЕТЕЛСТВАХА ПРИЗНАТЕЛНОСТ ПРЕД ГЕРОИТЕ НА СЪЕДИНЕНИЕТО

В тържественото отбелязване на една от най-значимите дати в българската история, организирано от Столична община, се включиха и представители на ръководството на СТДБ: председателят Кр. Премянов, членовете на Върховния комитет: член кор. проф. Георги Михов, адв. Светла Пълева, Георги Янков, Кирил Йорданов, Чавдар Георгиев, Искра Чернева. С венец цветя и минута мълчание, те засвидетелстваха своята признателност към Александър Батенберг и героите на Българското Съединение.

Гробницата в центъра на столицата напомня за княза, застанал зад най-голямото териториално разширение в стремежа на българския народ към национално обединение, извършено без благословието на Великите сили.

Венец от името на СТДБ беше положен и в Пловдив.

ФОЛКЛОРНА ГРУПА „ТРАКИЯ ПЕЕ“ КЪМ ТД „Л. МАДЖАРОВ“, СЛИВЕН УЧАСТВА В XVI НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР „БОГОРОДИЧНА СТЬПКА“

Фолклорна група „Тракия пее“ с председателя на ТД „Л. Маджаров“ инж. Киряков на XVI Национален тракийски събор „Богородична стъпка“

Мария Минчева и Митра Лефтерова с участие на „Богородична стъпка“

На 27 август 2022 година фолклорна група „Тракия пее“ към ТД „Л. Маджаров“ и членове на

сливенското тракийско дружество участваха в XVI Национален тракийски събор „Богородична стъпка“

в Старозагорските минерални бани.

За участието си в събора „Тракия пее“ получи пла-

кет „Богородична стъпка“ и диплом за принос, съхранение и развитие на фолклора, грамота и сертификат

от Регионалния исторически музей, гр. Стара Загора, както и Пано-монета „Порта на Августа Траяна.“

Грамота за участието в събора получи и дуета Мария Минчева и Митра Лефтерова.

Регионален тракийски фолклорен събор „Тракия – моя съдба“ – 2022

На 27 август 2022 г. в с. Тополи се проведе Регионален тракийски събор „Тракия – моя съдба“. Възраздането на събора от Регионално тракийско дружество (РТД) във Варна, филиала на Тракийския научен институт в морския град, НЧ „Св.св. Кирил и Методий“, със съдействието на Община Варна и кметството на с. Тополи, има важно значение за съхранението и разпространението на тракийския фолклор и традиции.

При откриването на събора приветствени слова поднесоха Станка Димитрова, председател на РТД – Варна и кмета на кметство Тополи – Благовест Георгиев. Прочетен бе и поздравителен адрес от Красимир Премянов, председател на Съюза на тракийските дружества в България.

Сред официалните гости бяха: Кирил Йорданов-член на ЦР на СТДБ, доц. Геновева Михова-директор на ТНИ-Варна, д-р

Владимир Калоянов и Симеон Кулиш-научен секретар на ТНИ-Варна.

Участие в събора взеха колектив за автентичен фолклор към НЧ „Св. св. Кирил и Методий“ в с. Тополи, Елена Гочева, Георги Ковачев, Калоян Янков, Десислава Коларова, певческа група „Орхида“, кв. „Меден рудник“ – Бургас, Дария Пенева, Мъжко трио „Слънчево“, с. Слънчево, Божидар Иванов, с. Константиново, Женска

певческа група „Синчец“ към НЧ „Учител 1906“, с. Слънчево, таврийският българин, историк и поет д-р Владимир Калоянов., Певческа група „Родолубие“ при НЧ „Родолубие“ – Орешак, Певческа група „Светлина“ при НЧ „Христо Смирненски“, кв. „Младост“-Варна, Гинка Николова, Митка Михайлова, гайдарска група „Аксаково“ и оркестър „Тополи“. Пресъздаден бе и ритуалът „Прибулване“.

СТОЯН РАЙЧЕВСКИ

БАЛКАНСКАТА ВОЙНА В ТРАКИЯ 1912–1913 Г.

За тракийските пък и за македонските българите, войната, която съвременната историография определя като Първа балканска война, е освободителна война – война за освобождение на българите в земите, останали по силата на Берлинския договор под чужда власт. И не само освободителна, а и война за спасяване на българите в тези земи от преследване, репресии и разорение. Достатъчно е да погледнем докладите и рапортите на българските представители от Одрин, Цариград, Битоля, Серес или Скопие до външното ни министерство дори след Хуриета и ще прочетем за ежедневни нападения, ограбване и убийства на българите в Тракия и Македония под турска власт, вършени, не само от турските власти, но и от гръцките и сръбските чети. Затова, когато на 5 октомври 1912 година се оповестява заповедта за мобилизация, войниците и офицерите от българската войска огласяват казармите си със своето мощно „ура“. Те се прегръщат и поздравяват с „Честита война“. Ще цитирам само възгласа на полковник Тангилов, началник артилерията на Трета армия при новината за обявяването на Балканската война, отразил най-вярно чувствата и радостта на поробените българи в Одринска Тракия и Македония: „Война! Най-послед, изпълни се общото народно желание. Изпълниха се мечтите“

За участие в бойните действия от българската войска са формирани три армии: Първа армия с командващ ген. лейтенант Васил Кутинчев, Втора – с командващ ген. лейтенант Никола Иванов и Трета – с командващ ген. лейтенант Радко Димитриев. Решителните бойни действия се развиват на Тракийския боен театър. Ще и ще припомним някои от най-значимите военни операции в тази война:

Лозенградската операция

Тази операция заема водеща роля в началото на войната. Целта ѝ е да се настъпи и да се завладее пространството между Лозенград и Одрин, да се даде решително сражение на турската Източна армия и се открие простор за по-нататъшното настъпление на българските войски. Главната задача се изпълнява от Трета Армия при тясно взаимодействие на Първа армия. Военните действия започват на 9 октомври с тежки ожесточени боеве. За шест дни Трета армия извършва марш маньовър на 120 км., с един ден спиране за почивка, т.е. изминава в деңнощие по 24 км при най-трудно проходимата част на Странджа, по коларски пътища и кози пътеки, разкаляни от дъждове, а войниците изхранвани с подръчни средства. Противникът е силно изненадах и объркан. Той не допуска дори нейното съществуване, нито възможността през този терен да преминат 53, 000 души с артилерия и конници. Българските дружини и полкове нанасят съкрушително поражение на противника при Муратчал, Гечкенли, Селиолу, Ескиполос, Петра, и Ереклер. Предварителната оценка на международните военни наблюдатели е, че тази линия е много добре укрепена от страна на турците и много трудна за преодоляване, но българската войска я овладява само за три дни.

Този изненадващ удар на Трета българска армия върху десния фланг на вражеския стратегически фронт донася първата голяма победа за целия Балкански съюз и дава своето дълбоко отражение в хода на цялата война. Само в Лозенград са взети като трофеи 58 оръдия, 2 самолета, грамадно количество боеприпаси, няколко склада с храни и облекло, архивът на трети корпус и личното оръжие на неговия командир Махмуд Мухтар паша (златна сабя и сребърни пищови).

Всички международни телеграфни агенции бързо разнасят сензационната новина по целия свят, а с това и българската бойна слава. Блестящо проведената Лозенградска-

та операция е поводът припомним изказването преди това на фелдмаршал фон Голц: „Само пруската армия след тримесечна обсада би могла да превземе Лозенград.“ Укрепеният град бе превзет от българската армия след двудневни боеве на седмия ден от началото на войната.

Населението в тази час на Тракия, което е преимуществено българско посреща българската войска с хляб и сол и заедно с българските войни тържествува за освобождението си. Трябва да се отбележи, че победата се дължи на ентузиазма и саможертвата на българските войници и офицери, но и на местното българско население, което оказва пълно съдействие на настъпващата българска войска.

Люлебургаската и Бунархисарската операция

Тази операция се отличава с още по-големи кръвопролития. Тя се осъществява съвместно от Трета и Първа армии. От 16 до 19 септември 1912 година се водят изключително упорити боеве при Караач дере, при които и от двете страни се дават много жертви убити и ранени. Там големият герой се оказва българският пехотинец. На неговата атака на нож и мощно „ура“ наблюдателите и военните кореспонденти приписват поредния български успех – победния изход на операцията при Люлебургас и Бунархисар. Отново проличава доброто взаимодействие с българската войска между пехотата и артилерията. Българските части влизат победоносно в и в двата града Люлебургас и Бунархисар. След тази успешна българска военна операция френският военен министър Етиен Милеран определи българската армия като „най-добрата в Европа“ и заяви, че „би предпочел за съюзници 100,000 българи, пред която и да е друга европейска армия, колкото и многобройна да е тя.“

Нанесеното съкрушително поражение на турската армия и нейното отчаяно отстъпление поставя на дневен ред въпроса за Цариград и Проливите. На 20 октомври Едуард Гей поздравява българския дипломат Маджаров с блестящата българска победа и го пита за намеренията на Българското главно командване. Пълномощният ни министър излага пред него необходимостта от влизане в Цариград, за да не бъде дадена възможност на турското командване да прехвърли в Тракия нови подкрепления от Мала Азия: „Ние трябва да ударим неприятеля в сърцето, за да се усети напълно победен“, т.е. да капитулира и да я принуди бързо към един добър за България мир“.

След победите при Бунар Хисар и Люле Бургас поредната преграда пред българската армия към постигането на един добър за България мир се явява Чатаалджа. И командирите и войниците съзнават ясно това, че овладеят ли Чатаалджанската отбранителна линия пред всички тях пътят към Цариград е вече открит и в него момент няма вече какво да ги спре и те бързат. Заповедта „отгоре“, обаче е друга.

Македоно-одринското опълчение

Македоно-Одринското опълчение е важен фактор в тази война. Формираните чети и отреди и въобще трети бригади съпътстват и предхождат похода на настъпващите български части и много често последните заемат очистени вече от противниково присъствие противник селища. Не са редки

случаите, когато настъпващата българска войска биват посрещната съвместно от българското население заедно с влезлите преди това опълченски чети и отряди. Отрядът на Михаил Герджиков прекосява българо-турската граница при Алан кайряк (Ясна поляна) прогонва турските гранични застави в Граматиково и другите крайгранични села, прекъсват телеграфните линии и бързо превземат гад Василико (Царево), Ахтопол и другите крайморски селища. В Западна Тракия действат отрядите на Кръстю Българиярия, Н. Данаилов, Пею Шишманов и др. Първа македоно-одринска бригада в състава на други редовни части охранява тила на Първа и Втора армия, а така също и железопътната линия Муратлъ-Узункюпрю. Втора и Трета македоно-одринска бригада участва в боевете при Малгара и завземането на Дедеагач, а по-късно и в боевете за обкръжаването на корпуса на Явер паша в района на Мерхамлъ. Явер паша е принуден да се предаде и заедно с него са пленени 246 старши и младши офицери и над 9000 подофицери и войници. В тези боеве особено се отличават бойците от двете македоно-одрински бригади. След приключването на активните бойни действия на македоно-одринските бригади е възложено до края на войната да отбраняват брега на Мраморно море в района на Родосто.

На 30 септември турското правителство се обръща към българското правителство, а чрез него и до съюзниците, за да започнат преговори за примирие и към прелиминарен мир. След дълги преговария и съгласувания на 20 ноември се подписва протокол за примирие, който довежда до започване на 3 декември на мирни преговори в Лондон.

Одринската операция

През януари 1913 година се извършва Младотурският преврат и новото правителство отказва да приеме постигнатите договорености. В резултат на това на 16 януари преговорите в Париж се прекратяват и военните действия се подновяват. Непревзетият още Одрин дава кураж на турското правителство да храни надежди, че може да постигне обрат и най-малкото да не приема капитулация. При това положени българското командване решава да прекрати обсадата на Одрин и да премине към неговото атакуване и превземане на Одринската крепост, изградена по най-модерни за времето си методи и планове от германски инженери, славеща като непревземаема спрямо възможностите на която и да е балканска държава.

На 8 декември 1912 година в Свиленград се свиква съвещание и комисия за обсъждане на атаката на Одринската крепост, на която по предложение на помощник-главнокомандващия е повикан и ген. Георги Вазов. Пред комисията Ген. Вазов се изказва категорично за ускорена атаката и за изнасяне на главния удар срещу североизточния ъгъл на фортовата линия, въпреки че по този въпрос в комисията има и друго мнение. Ген. Вазов настоява на своята позиция, като подчертава и доказва аргументирано, че ще бъде направена голяма и съдбоносна грешка, ако не се атакува бързо именно посочения от него североизточен фронт. Цялата приема аргументите му и ген. Георги Вазов заявява готовност да поеме отговорността като ръководи главния удар на атаката. И това му желание бива удовлетворено и ген. Георги Вазов е назначен за началник на Източния сектор при Одрин.

Особено внимание ген. Вазов отделя на тактическата подготовка на началниците и организирането на самата операция. Изготвя подробна печатна инструкция как да се действа при атаката. Организира няколко учения върху картата и на терена, като всеки началник и командир получава конкретните си задачи. Срещу главния участък на атаката той насочва 31 дружини от всичките 48, с които разполага. Там на източния сектор срещу главния пункт на атаката, освен тези 31 дружини ген. Вазов разпорежда да действат и 152 оръдия, разположени на север и на изток така, че да кръстосват стрелбата си именно върху този пункт. Ген. Георги Вазов вижда победата най-вече в повдигането на моралните сили на войските, затова написва пламенна заповед, в която апелира войнишките добродетели, говори пламенно пред войните и с дълбока вяра в победата.

В навечерието на атаката на предната турска позиция, т.е. 11 срещу 12 март, ген. Вазов свиква в щаба при с. Гебелер всички старши началници от източния сектор в присъствието на командващия армията ген. Иванов. След последните инструкции той е категоричен пред личния състав и пред командирите, че Одрин трябва да се превземе на всяка цена: „Села или никога“.

Атаката започва в утрото на 12 март. В 13.00 часа на 11 март артилерията от всички сектори открива ураганен огън и нанася значителни поражения на противника.

На другия ден, рано сутринта, пехотата се дига и безшумно се устремява в атака. Това са дружините от 56-ти пехотен полк, 23-ти Шипченски полк, 10-ти родопски полк, 32-ри загорски полк и др. Ген. Георги Вазов е в стихията си и в неговия участък са превзети първите фортове: Айва баба, Айджиолу и др. Шукри паша своевременно преценява, че положението на защитниците е безизходно, обявява капитулация и се предава. В 10 часа на 13 март 1913 година българските войски влизат тържествено в Одрин с развети знамена и с боен марш. Ликуващият ген. Георги Вазов пропуска в пръв тържествен парад своите бойци, които го акламират мощно. Превземането на Одринската крепост с основание се отбелязва като най-високо постижение на след освободенската военна история на българите.

С падането на Одрин се създава нова обстановка. Възстановяват се прекъснатите преговори за мир между балканските съюзници и Турция. Открива се пътят към Лондонският мирен договор, който дава на България, извоювани със силата на българското оръжие международно признати граници, очертаващи територия по голяма отколкото тази при Сан-Стефанския мирен договор. Добавям това като контрапункт към ония „по-модерни“ нови интерпретатори на българска история, които говорят с ирония за „илюзорния сан-стефанския блян“, когато стане дума за българските национални идеали и усилията те да бъдат осъществени, едно от което е и Балканската война. Аргументите им са, че Санстефанският мирен договор е предварителен и само между воюващите страни Турция и Русия, без да е съгласуван с останалите велики сили. Сключеният след Балканската война Лондонски мирен договор, който дава на България по-широки граници и от Санстефанския, е признат от всички велики сили. Тогава имаме ли право да наричаме „илюзорен блян“ и да забравяме националния идеал на дедите ни от 3 март 1878 година, постигнат и международно признат по-късно с Лондонския мирен договор като право и като реален факт.

СЪЮЗЪТ НА ТРАКИЙСКИТЕ ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ НАГРАДИ ПОЕТЕСАТА СВЕТЛАНА НИКОЛОВА ОТ ХАРМАНЛИ

На 28 август т.г. в Ивайловград се проведе церемония по награждаване на участниците в Националния конкурс за поезия на името на тракийския поет Ивайло Балабанов.

В конкурса, който се про-

вежда за първа година, са участвали са над 300 творби, 16 от които са наградните.

Голямата награда за поезия статуетка Златно перо, изработена от скулптура Емил Пенчев, бе връчена на Петя Иванова от кмета на община

Ивайловград Диана Овчарова. Тя благодари на всички автори, участвали в конкурса, който е неръководен паметник на Ивайло Балабанов.

Председателят на Съюза на тракийските дружества в България Кр. Преманов на-

гради поетесата Светлана Николова от Харманли. Тя бе удостоена с парична награда, плакет „125 години организирано тракийско движение в България“ и книга със заглавие „Съюзът на тракийските дружества в България

в битка за паметта и търсене на историческа справедливост (1990–2020)“.

След официалната част се състоя премиерата на спектакъла „Похвално слово за българката“ по стихове на Ивайло Балабанов.

С ПЕСНИТЕ НА ЦВЕТАНА АНДРЕЕВА

Вълнуваща среща в клуба на Тракийското дружество „Лазо Лазов“, гр. Средец

РАДКА СТОЯНОВА

„Народе мой, добре, че умееш да пееш, как иначе би преживял?“ Тези думи, изречени от големия наш поет Дамян Дамянов, най-добре определят силата и значението на българската народна песен. Точно тя е съхранила душевността и родолюбивото на българите. Тя е магията, която му е помагала да преживява и трудните, и щастливите

моменти в своя живот.

Тя – народната песен, стана повод за една вълнуваща среща в клуба на Тракийското дружество „Лазо Лазов“, гр. Средец, обл. Бургас, с певицата, учителката и жената Цветана Андреева. Инициатор беше новосформираният се „Клуб на любознателните“ в дружеството.

С уважение и обич бе посрещната гостенката. Топлият и кадифен глас на

певицата отнесе присъстващите към магнетизма на песента и към миналото. Редяха се случки и събития, станали в нашия, Карабунарски край, въз основа на които са били създадени прекрасни песни. С умение и майсторство, Цветана първо декламираше, а после запяваше всяка песен.

Присъстващите се възхищаваха на запазената от детството до пенсионна

възраст глас на певицата, затова последвалите похвали, аплодисменти и благодарности бяха искрени, естествени и разкриваха топлото отношение към гостенката.

Бъди жива и здрава, Цвети и продължавай да откриваш и разпространяваш хубавата, българска песен! Благодарение на теб и други като теб, тя ще просъществува във вековете, докато я има България.

Загубихме Папани Козарова

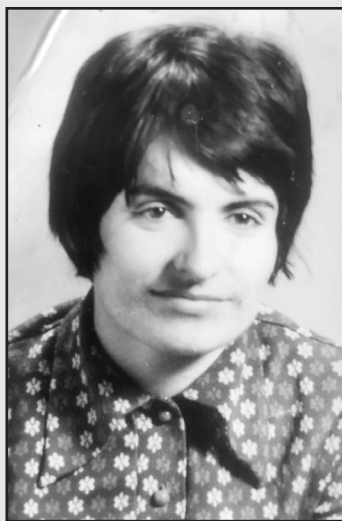
С прискърбие научихме за кончината на Папани Козарова, достойната българка и тракийка. Виден български учен и общественик, тя беше дълбоко свързана и съпричастна с трагичната съдба на тракийските бежанци. Напусна ни на достолепната 100 годишна възраст, оставяйки след себе си трайна следа на учен, изследовател и представител на тракийската общност и Тракийския научен институт.

Госпожа Козарова посвети голяма част от живота си за подкрепа на справедливата кауза на тракийските българи, за популяризиране на тракийското историческо и културно наследство, за опазване паметта на героичния ни народ. Ние дълбоко ценим принципната ѝ позиция относно разорението на тракийските българи и необходимостта от справедливото им обезщетяване.

Тя, макар и посмъртно, ще остане в нашите редици като човек и личност с ярка позиция, с горещо тракийско сърце и силна воля за отстояване на тракийската кауза, която беше мисията на нейния живот.

Ръководствата на Съюза на тракийските дружества в България, на ТНИ, на ТД „Тракия“ – София и на ТСНИ „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“, поднасят своите съболезнования на близките и скърбят за загубата на една достойна тракийка!

Поклон пред паметта ѝ!

Напусна ни Станка Чакалова от ТД „Тракия“, София

гр. Свиленград, Станка е потомка на тракийски бежанци. Завършила е педагогическо образование. Като учител, десетилетия наред работи в мястото на голготата на тракийските българи – гр. Маджарово (Ятаджик). По линия на съпруга си задочно е свързана със Стамо Чакалов, съратник на воеводите Димитър Маджаров и Руси Славов, с чиято помощ са спасени десетки бежанци при разорението на тракийските българи през 1913 г. През последните 15 години Станка Чакалова живя и работи в София, където неуморно участваше в дейността на местното Тракийско дружество. Със своята

инициативност и преданост тя се открояваше като особен радетел на тракийската кауза. Преждевременната ѝ смърт оставя дълбока празнота в душите не само на нейните близки, но и на всички членове на тракийското движение, имали честта да общуват и работят със Станка Чакалова.

Ръководствата на Съюза на тракийските дружества в България, на ТД „Тракия“ – София и на ТСНИ „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“, поднасят своите съболезнования на близките и скърбят за загубата на една достойна тракийка!

Поклон пред паметта ѝ!

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; Тодор КОПУЕВ
Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044;
Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03;
Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

КЛЮЧОВИ СЪБИТИЯ И ЛИЧНОСТИ В БЪЛГАРИЯ В УСЛОВИЯТА НА ЕВРО-АТЛАНТИЧЕСКИЯ ПРОЧИТ НА ИСТОРИЯТА

НАКО СТЕФАНОВ

Когато говорим за историческа памет на дадено общество трябва да признаем, че тази памет е пластичен феномен. Казано с други думи историческата памет като важен елемент на общественото съзнание е нещо, което е силно изменчиво във времето. Сред условията и факторите, които съдействат в посока на промяна на историческата памет са цялостната обществена атмосфера, определена от геополитически, вътрешнополитически, социално-икономически, социо-културни и прочее фактори.

Конкретно тук могат да бъдат отбелязани фактори като провежданите образователна политика, информационно-пропагандни кампании чрез средствата за масова информация и много подобни. Но също трябва да бъдат споменати осъществяваните официален политико-административен натиск, както и неформален такъв, и редица други.

Нужно е да се каже, че въз основа на посоката на отделните прояви и мероприятия в рамките на гореспоменатите политики, кампании и други такива, базирани на съответен прочит на историческите събития и дейността на личностите-участници в тези събития, може да се съди за целите на дадена стратегия за промяна на историческата памет.

Самият преглед на евро-атлантическия прочит на ключови събития и личности от миналото на България включва и трите времеви периода, в които съществува България – Средновековие, Ново време и Съвременност.

Това е целта на дадения материал – чрез преглед и анализ на евро-атлантическия прочит на историята на ключови събития и личности да се опита да разберем целта на стратегията на този прочит. Т.е. какво се стреми да промени и какво смята да изгради евро-атлантическия прочит на нашето минало в историческата памет на българското общество и защо му е необходимо това изменение на общественото съзнание у нас.

Що е това „евро-атлантически прочит“?

Несъмнено от самото начало следва да уточним какво според нас следва да се разбира под термина „евро-атлантически прочит“? Става дума за ценностен подход, който изхожда от безкритично, значително хиперболизирано и даже бихме казало митологично виждане за ролята, мястото и най-вече ценностното значение на т.нар. „Евро-атлантически свят“ в историята, съвременността и бъдещите перспективи на човечеството. Понятието „Евро-атлантически свят“ включва Западна Европа и Северна Америка или погледнато от социално-икономическа позиция – най-вече развитите западноевропейски и северноамерикански капиталистически страни.

Ключов момент в това виждане е идеята, проповядвана, къде открито, а къде прикрито, за превъзходството на Западната цивилизация над всички други цивилизации, държави, народи и етноси, на превъзходството в начина на живот, икономика, технология, култура, военно дело и т.н., както и специалната роля на Запада в световната история. Несъмнено това виждане има своите корени, които водят своето начало от историята на колониализма.

Под „колониализъм“ се разбира действия, т.е. определена политика на дадена страна, т.нар. „метрополия“ по завладяване на дру-

га страна и територия, наричана колония, с главна цел експлоатация, т.е. владение, използване и разпореждане с нейните природни, човешки и прочее ресурси, които да служат за развитието на метрополията.

Историята на Западния колониализъм е една от най-трагичните страници в човешката история. Тази история се характеризира с целенасочено подчинение, съпроводени с най-жестоки репресии и системен, съзнателен грабеж на народите и страните станали обект на колониална експанзия. „Между 1492 и 1914 г. европейците завладяват 84% от света.“^{1/} Philip T. Hoffman. *How Europe Conquered the World. The Spoils of a Single-Minded Focus on War, Foreign Affairs*, October 7, 2015 в <https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2015-10-07/how-europe-conquered-world/> Последно влизане, 20.08.2022/

Колониалната експлоатация на народите по целия свят от една страна съдейства да се изградят условия за акумулиране на значими богатства сред имотните социални групи и класи в Англия, Холандия и Франция. Това дава възможност тези средства да бъдат вложени в големи стопански проекти, каквито стават тези свързани с индустриализацията.

От друга страна сред редовите представители на населението на Англия, но също и на други западни колониални сили, започва да се формира широк социален слой, свързан с колониалната експлоатация. Този слой от съвременна гледна точка, може да се нарече „средна класа“, т.е. хора имащи повишени покупателни възможности. Това става друго важно условие за развитие на индустриализма, тъй като именно представителите на горния социален слой стават потребителите на продуктите, създавани от първите текстилни индустриални предприятия. Така тяхното потребление „дърпа“ Промисления преврат, осъществяван на Запад.

Западът, пълен с ново самочувствие, демонстрирано най-вече от Великобритания, Холандия и Франция, и родено от създадения от Индустриалната революция нов тип социално-технологическо развитие, опирайки се на формираната от този нов тип динамика военно-политическа и военно-техническа мощ, тръгва да търси суровини и пазари, като източници за по-нататъшния си социален, икономически, технологически, културен и прочее прогрес.

Новото самочувствие поражда съответната идеология, обхванала даже широки маси от населението на Западните страни. Същата е насаждана и сред подчинените колониални страни. При което значителна част от елитите на подчинените страни възприема тази идеология. Като тази продажна, компрадорска част на елитите на незападните страни съдейства за налагането на същата сред собствените им народи.

Тази идеология може да наречем образно идеология на „Бремето на Белия човек“ по едноименното стихотворение на известния английски писател и поет, автор на „Книга за джунглата“ Ръдиард Киплинг. Това стихотворение по един кратък, но изключително откровен начин предава съдържанието на идеологията, затова ще си позволим да цитираме част от него.

Бремето на „Белия човек“
The White Man's Burden

R. Kipling

Носете бремето на Белите

Сред чужди племена -

Пратете синовете си

Да им служат

И без умора да работят

За тези диви и страдащи хора -

Тези ново уловени мрачни племена

Наполовина дяволи,

Наполовина деца.

Носете бремето на Белите -

И не се отчайвайте

Не бъдете нито злобни, нито горди,

С достъпни думи ги приобщавайте,

Както се вижда от това стихотворение основният момент в западноцентричната идеология е този за превъзходството на Западната цивилизация във всичко над другите цивилизации. Последните са разглеждани като изостанали. Те за да могат да се развиват трябва да следват пътя на Запада, да се учат от него. Това дава правото на Западната част от човечеството да бъде ментор, да наставлява, да указва и да командва другите страни и народи.

В крайна сметка Западът е съумял да завоюва това свое право със силата на оръжието. Пред него са се покорили всички други – Индия и Китай, автохтонните цивилизации на Америка, Африка, ислямския свят и т.н., и т.н. Както се пее в една колониална песничка – „На всички ваши въпроси, имаме отговор, ние имаме картеница, а вие нямате“.

И всичко би било прекрасно в тази картина на западноцентричната идеология, ако нямаше едно голямо „НО“, което ама никак не се вписва в идеята за абсолютното превъзходство на Запада. Това „НО“ се нарича Славяно-православна Кирилска цивилизация“ в лицето на Русия, на Руския свят. След „трудовете“ на Петър I по модернизация на голямата славянска страна, тя придобива също „картеница“, т.е. възможността да произвежда и притежава модерни оръжия, което умение се старае да запази и запазва до ден днешен.

Оттогава насам всички усилия на Запада да бъде абсолютната сила в света – „Potentia absoluta“, се срещат с усилията на Руския свят да бъде независим. Т.е. „Руската мечка“ сама да решава какво да прави в нейната гора“. Колкото пъти сили от Запада - шведи, Наполеон, Хитлер тръгват на война срещу Руския свят, толкова пъти най-често се връщат с разбити носове и войната свършва в техните столици.

Подобна ситуация ражда специфичен вид етнофобия, т.нар. „Русофобия“ – рус от руски ез. и елински ез. – „фобос“/страх/. Казваме специфичен вид етнофобия, тъй като за разлика от другите широко разпространени етнофобии „русофобията, подобно на антисемитизма, действа като интегрална идеология, тоест като специален набор от идеи и концепции, който има своя собствена структура, система от понятия, история на генезиса и развитие, както и типичните си прояви“^{2/} Олег Неменский. Русофобия как идеология // Вопросы национализма № 13, 2013./

Необходимо е да се подчертае, че самата русофобия може да се диференцира в няколко етапа в зависимост от развитието на самия „Руски свят“ – Царска или Имперска Русия, СССР и Руска федерация. Всеки от тези етапи има съответните митове, клишета и лозунги. Така, например, на първия от тези етапи ключова фигура е известният маркиз

Астолф дьо Кюстин. Същият въпреки изразените надежди, че с помощта на Русия ще бъдат спрени буржоазните революции в Европа, описва страната в най-черни тонове като земя на варвари и роби, на бюрократична тирания и всеобщ страх.

В периода на СССР най-ярък израз на русофобията демонстрират хитлеристите. Показателна в това отношение е фотография на офицери и войници от Вермахта, снимали се на фона на училищна дъска в училище в Брянска област, на която дъска е написано „Der Russe muß sterben, damit wir leben“/Руснакът трябва да умре, за да живеем ние/.

Вече след разпада на СССР известният русофоб Збигнев Бжежински на среща в Ярославл заявява, че „Новият световен ред под хегемонията на САЩ се създава срещу Русия, за сметка на Русия и върху руините на Русия“.^{3/}<https://lina-001.livejournal.com/57671.html> Последно влизане 24.08.2022/.

В известен смисъл трябва да се каже без това да бъде хиперболизация, т.е. преувеличение, че „русофобията“, се явява интегрална част на западноцентричната идеология.

Безспорно всеки би се запитал каква е връзката между русофобията като интегрална част на западноцентричната идеология от една страна и „евро-атлантическия прочит“ на историята на нашето Отечество, от друга. Несъмнено тук има най-пряка връзка. Тя е във факта, че Русия принадлежи към Славяно-православната Кирилска цивилизация и се явява нейната най-мощна опора. А България? България е майката на тази Славяно-православна Кирилска цивилизация. Една цивилизация се базира на две платформи.

Първата е такъв важен социо-културен фактор като писмеността. Втората е литургичния език на традиционната религия. Кирилицата е създадена от св. Климент Охридски в рамките на Охридската книжовна школа, т.е. в България. А както съвсем не отдавна заяви Епископът на Руската Православна църква, Патриарх Московски и на цяла Русия Кирил, Русия е получила православие от България. Затова и литургичният език, който се използва в Руското православие и който наричат „църковно-славянски“, е по своя произход старобългарски език. Тук отново ще припомним думи на Збигнев Бжежински „Че след разрушаването на комунизма единственият враг на Америка остава Руското Православие“. Каква по-пряка връзка между „русофобията“ като интегрална част на западноцентризма и Отечеството ни явяващо се майка на Славяно-православната Кирилска цивилизация.

Особено като се добави и факта, че Русия освободи България от петвековно агарянско иго. И оттук идва съвсем нормалната масова народна признателност сред българите към Русия за това човеколюбиво дело. Западноцентристият подход е студен и безсърдечен геополитически и цивилизационен подход. Той не признава братски чувства и благодарности. Тук няма средни положения. Или си с нас или си против нас.

В завършек на темата за „Евро-атлантизма“ като ценностен подход трябва да подчертаем, че в основата му е същата тази западноцентрична идеология. Е, нещата не стоят на едно място. Има и промени. Няма я тази откровеност от предишните времена. Не се говори открито за превъзходство на Запада над другите страни и народи. Официално нещата се представят като борба на „демократичните народи срещу диктаторските режими“. Русия естествено е „диктаторски режим“.

Продължава в следващия брой